

KAMRUPA

A dual purpose multi-coloured bird for family poultry production

Contact:

Principal Investigator, AICRP on Poultry Breeding
 Directorate of Research (Veterinary)
 Assam Agricultural University, Khanapara, Guwahati - 781022
 Email: niranjankalita2004@yahoo.co.in
 Phone No.: 94350-13880, 98641-11825, 97074-71270
 Fax No.: 0361-2364941

What is 'Kamrupa' bird ?

'Kamrupa' is a multicoloured hybrid bird for family poultry production developed in All India Co-ordinated Research Project on Poultry Breeding, Directorate of Research(Vety.), Assam Agricultural University, Khanapara, Guwahati-22. This variety is easily adapted with the different environmental condition of Assam and therefore, farmers can rear in backyard system in rural areas.

Due to high resistance to common poultry diseases this newly developed variety perform well in rural areas. Further, this variety is medium in weight and has long shanks and thus they are capable to protect themselves from predators which are otherwise a major problem observed in birds reared in backyard.

The Kamrupa bird has similarity of the typical appearance of the local birds in respect of body colour and plumage pattern which is one of the main advantage of this bird. For that reason, it is highly accepted by the rural farmers. Moreover they perform well under low input system and gives a significant return under the prevalent methods of rearing in the rural areas.

Salient features of management

This crossbred variety can be reared in both intensive as well as backyard system of management. The Kamrupa bird does not require any special diet supplement once let free in the backyard. The mortality rate is also very low in this variety.

Health management under field condition

- (1) The flock should be vaccinated against Ranikhet disease, infectious Bursal Disease and Fowl Pox disease as per given schedule.
- (2) The flock may be treated with common drugs/agents against bacterial / protozoal diseases.
- (3) The birds should be dewormed in every 2/3 months interval.

Sources of feed under free range rearing

- (1) Cultivated field produced grains and their by-products may be given to the birds.
- (2) The birds will also scavenge on left over human food, kitchen waste, insects, worms, larvae, snails, termites, maggots etc. and do not enjoy compound feeds.

Performance of 'Kamrupa' bird in both intensive and backyard system of rearing

Particulars	In Intensive system	In Backyard system
Body weight (Day Old Chick)	37 - 40 g	37 - 40 g
Body weight (8 weeks)	700 - 800 g	500 - 650 g
Body weight (20 weeks)	1700 - 1800 g	1300 - 1500 g
Male body weight (at 40 weeks)	2500 - 2700 g	1800 - 2200 g
Female body weight (at 40 weeks)	1700 - 1900 g	1300 - 1600 g
Age at first egg	150 - 170 days	180 - 200 days
Egg production Per month	12 - 18 nos.	8 - 11 nos
Annual egg production	140 - 150 nos	118 - 130 nos
Average egg weight (At 40 weeks)	55 g	52 g
Egg color	Brown	Brown
Survivability	98 %	96 %
Taste of meat	Like Desi bird	Like Desi bird
Meat percentage without skin (dressed)	65 - 70 %	65 - 70 %

Vaccination schedule for 'Kamrupa' bird

Age	Name of the Vaccine	Dose &Route of Administration
0-7 day	RD F/ LaSota Strain	1-2 drops, I/O or I/N route
12 -14 day	IBD (Live)	1-2 drops, I/O or I/N route
28 -30 day	RD LaSota Strain (booster)	1-2 drops, I/O or I/N route
6 th wk.	Fowl pox (live)	Wing web (double prick method)
8 th wk.	RD, R ₂ B Mukteswar Strain	0.5 ml, S/C or I/M route
12 th wk.	IBD (live), Booster	0.5 ml, S/C or I/M route
15 th wk.	RD, R ₂ B or Killed (Mukteswar Strain), Booster	0.5 ml, S/C or I/M route

(I/O: Intra ocular, I/N: Intra nasal, S/C: Sub cutaneous, I/M: Intra muscular)

Thus 'Kamrupa' birds can be successfully raised and can be a promising variety for sustaining eggs and meat production under rural situation in the different agro climatic conditions of North-East India.

Compiled By

1. **Dr. Niranjan Kalita**, Professor and Head (Deptt. of Poultry Science) and PI, AICRP on Poultry Breeding.
2. **Dr. Nayanjyoti Pathak**, Research Associate.
3. **Dr. Mahi Uddin Ahmed**, Senior Research Fellow.

কামৰূপা

গাঁৱলীয়া পৰিবেশত মাংস আৰু কণী উৎপাদনৰ বাবে
পুহিব পৰা এবিধ বহুৰঙী কুকুৰা

যোগাযোগৰ ঠিকনা :

মুখ্য গৱেষক

সৰ্বভাৰতীয় সমন্বিত গৱেষণা আঁচনি (হাঁহ-কুকুৰা প্ৰজনন)

গৱেষণা সঞ্চালকালয় (পশু চিকিৎসা),

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, খানাপাৰা, গুৱাহাটী-৭৮১০২২

ফোন নং : ৯৪৩৫০-১৩৮৮০, ৯৮৬৪১-১১৮২৫, ৯৭০৭৪-৭১২৭০

‘কামৰূপা’ কুকুৰা কি ?

কামৰূপা কুকুৰা হ’ল এবিধ বহুৰঙী তথা গাঁৱলীয়া পৰিবেশত সহজে পোহপালন কৰি ভাল ব্যৱসায় কৰিব পৰা বৰ্ণশংকৰ জাতৰ কুকুৰা। এইবিধ কুকুৰা অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ খানাপাৰাত থকা গৱেষণা সঞ্চালকালয় (পশু চিকিৎসা)ৰ অন্তৰ্গত সৰ্বভাৰতীয় সমন্বিত গৱেষণা আঁচনিৰ (হাঁহ কুকুৰা প্ৰজনন) জৰিয়তে উদ্ভাৱিত কৰা হৈছে। অসমৰ জলবায়ুৰ লগত সহজে খাপ খোৱা বিধৰ হোৱা বাবে গ্ৰামাঞ্চলত অতি সহজে মুকলিকৈ এইবিধ কুকুৰা প্ৰতিপালন কৰিব পাৰি।

এইবিধ কুকুৰাৰ সাধাৰণতে হোৱা বেমাৰক প্ৰতিৰোধ কৰাৰ ক্ষমতা বেছি হোৱা বাবে গাঁৱৰ মুকলি পৰিবেশত প্ৰতিপালন কৰিলে ইয়াৰ পৰা ভাল ফল পোৱা যায়। বছৰৰ যিকোনো ঋতুত পোহপালন কৰিব পৰা এইবিধ কুকুৰা মজলীয়া ধৰণৰ ওজনৰ আৰু ভৰি দুখন দীঘল বাবে শত্ৰুপক্ষৰ পৰা সহজে ৰক্ষা কৰিব পাৰে। এইবিধ কুকুৰা সাধাৰণ ঘৰচীয়া কুকুৰাৰ দৰেই কম খাদ্যৰ যোগানেৰে পুহিব পাৰি বাবে থলুৱা কুকুৰা পালকসকলে এইবিধ কুকুৰাক উল্লেখনীয়ভাৱে আদৰি লৈছে।

‘কামৰূপা’ কুকুৰা পালনৰ চমু আভাস

কামৰূপা এবিধ এনেকুৱা কুকুৰা যাক সম্পূৰ্ণ আৱদ্ধ অৱস্থাত নাইবা মুকলিকৈও গ্ৰামাঞ্চলত পুহিব পাৰি। গাঁও অঞ্চলত মুকলিকৈ পুহিবলৈ ইয়াক কোনো ধৰণৰ অতিৰিক্ত সুখম খাদ্যৰ প্ৰয়োজন নহয়, বৰং পোক-পৰুৱা আৰু আন পেলনীয়া খাদ্য খাইয়ে ইহঁতে মাংস আৰু কণী উৎপাদন কৰিব পাৰে কিন্তু ব্যৱসায়িক ভিত্তিত আন জাতৰ কুকুৰা পালন কৰিবলৈ হ’লে খাদ্যৰ উপৰিও তাক নিজাকৈ আন বহুখিনি যত্ন লোৱাৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰে। তদুপৰি এইবিধ কুকুৰাৰ মৃত্যুৰ হাৰ আন জাতৰ কুকুৰাৰ তুলনাত কম হোৱা দেখা গৈছে।

ৰোগ প্ৰতিৰোধ কৰিবলৈ লবলগীয়া স্বাস্থ্যৰ যতন :

- ১। কুকুৰা পোৱালীক ৰাণীখেত, গাম্বৰো ৰোগ আৰু বসন্ত ৰোগৰ ছিটা সময়মতে দিব লাগে।
- ২। বেজ্জিৰিয়া অথবা প্ৰটোজোৱাৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হ’লে সময়মতে ঔষধ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।
- ৩। পেলুৰ দৰৰ সময়মতে দিব লাগে।

‘কুকুৰা’ক মুকলিকৈ প্ৰতিপালন কৰিবলৈ খাদ্যৰ উৎস :

- ১। খেতিপথাৰ, পামত উৎপাদিত নানা ধৰণৰ বীজ (মাহ, গোম, চাউল, মাকৈ) ইত্যাদি খাদ্য হিচাবে কুকুৰাক দিব পাৰি।
- ২। পাকঘৰৰ পেলনীয়া খাদ্য, শাক, ঘাঁহ, পোক পৰুৱা, কেঁচু, শামুক, লেটা আদিৰে খাদ্যৰ চাহিদা আংশিকভাৱে পূৰণ কৰিব পাৰি।

আৱদ্ধ আৰু মুকলিকৈ ৰখা পদ্ধতিত ‘কামৰূপা’ কুকুৰাৰ উৎপাদন ক্ষমতা

বিৱৰণ	আৱদ্ধ পদ্ধতিত	মুকলিকৈ ৰখা পদ্ধতিত
দেহৰ ওজন (এদিনীয়া বয়সত)	৩৭-৪০ গ্ৰাম	৩৭-৪০ গ্ৰাম
দেহৰ ওজন (৮ সপ্তাহত)	৭০০-৮০০ গ্ৰাম	৫০০-৬৫০ গ্ৰাম
দেহৰ ওজন (২০ সপ্তাহত)	১৭০০-১৮০০ গ্ৰাম	১৩০০-১৫০০ গ্ৰাম
মতা কুকুৰাৰ দেহৰ ওজন (৪০ সপ্তাহত)	২৫০০-২৭০০ গ্ৰাম	১৮০০-২২০০ গ্ৰাম
মাইকী কুকুৰাৰ দেহৰ ওজন (৪০ সপ্তাহত)	১৭০০-১৯০০ গ্ৰাম	১৩০০-১৬০০ গ্ৰাম
প্ৰথম কণী পৰা সময়ত কুকুৰাৰ বয়স	১৫০-১৭০ দিন	১৮০-২০০ দিন
মাহিলী কণী উৎপাদন	১২-১৮ টা	৮-১১ টা
বছৰেকীয়া কণী উৎপাদন	১৪০-১৫০ টা	১১৮-১৩০ টা
গড় হিচাপত কণীৰ ওজন (৪০ সপ্তাহত)	৫৫ গ্ৰাম	৫২ গ্ৰাম
কণীৰ ৰং	মুগা বৰণৰ	মুগা বৰণৰ
জীৱিত কুকুৰাৰ হাৰ	৯৮ শতাংশ	৯৬ শতাংশ
মাংসৰ সোৱাদ	থলুৱা কুকুৰাৰ নিচিনা	থলুৱা কুকুৰাৰ নিচিনা
খাব পৰা মাংসৰ পৰিমাণ	৬৫-৭০ শতাংশ	৬৫-৭০ শতাংশ

‘কামৰূপা’ কুকুৰাক দিবলগীয়া ছিটাৰ তালিকা

বয়স	ছিটাৰ নাম	পৰিমাণ আৰু দিয়াৰ প্ৰক্ৰিয়া
জন্মৰ পৰা ৭ দিনৰ ভিতৰত	ৰাণীখেত (এফ/লা-চোটা)	১-২ টোপাল চকু বা নাকত
১২-১৪ দিনৰ ভিতৰত	গাম্বৰো (জীৱিত)	১-২ টোপাল চকু বা নাকত
২৮-৩০ দিনৰ ভিতৰত	ৰাণীখেত (এফ/লা-চোটা) (বুট্টাৰ)	১-২ টোপাল চকু বা নাকত
৬ সপ্তাহত	বসন্ত (জীৱিত)	পাখিৰ ছালত খোচ মাৰি
৮ সপ্তাহত	ৰাণীখেত (আৰ টু বি)	ছালৰ তলত/মাংসত ০.৫ মিঃলিঃ
১২ সপ্তাহত	গাম্বৰো (জীৱিত) (বুট্টাৰ)	ছালৰ তলত/মাংসত ০.৫ মিঃলিঃ
১৫ সপ্তাহত	ৰাণীখেত (আৰ টু বি) (বুট্টাৰ)	ছালৰ তলত মাংসত ০.৫ মিঃ লিঃ

উত্তৰ পূব ভাৰতৰ জলবায়ুত সুন্দৰভাৱে মুকলিকৈ / আৱদ্ধ পদ্ধতিত প্ৰতিপালন কৰিব পৰা এই বৰ্ণশংকৰ জাতৰ কুকুৰা বিধৰ উদ্ভাৱণৰ মূল উদ্দেশ্য হ’ল কৃষি ভিত্তিক উদ্যোগ স্থাপনৰ বাবে থলুৱা যুৱক-যুৱতী, কম আৰ্জন থকা লোকসকলক অনুপ্রাণিত কৰা।

লিখক :

১। ড॰ নিৰঞ্জন কলিতা, মূৰব্বী অধ্যাপক (হাঁহ কুকুৰা বিজ্ঞান বিভাগ) আৰু মুখ্য গৱেষক।

২। ডাঃ নয়নজ্যোতি পাঠক, গৱেষণা সহযোগী।

৩। ডাঃ মহি উদ্দিন আহমেদ, জ্যেষ্ঠ গৱেষণা সহায়কাৰী।